

LA² WA² JAAIN²¹ TSII²¹ JE²,¹³

por

Ignacio Jimenez M.

San Juan Quiotepec Chinantec

**Edición
de
Prueba**

25 ejemplares

La²wa² Jaain²¹ Tsii²¹ J~~44~~¹³

La²wa² jaain²¹ tsii²¹ j~~44~~¹³. Joon²
noo² ng~~44~~²¹² li~~44~~¹ tya² fo² jo¹ nii²
·ii¹f³ tya·a¹. Pe¹ jo¹ nii², jo¹
d⁰·²i¹, jo¹ cwo² fii²¹f³ ·ii¹f³.
La²li¹ jo¹ cwo² fii²¹f³. ·E² joon²
·e² j~~44~~¹i·i³¹ ·e² taan¹in¹ jun²cwii²¹.
I¹ coon²¹ mo² ngoo²¹², coon²¹ ngoo²¹o²
i²nuu²¹ coon¹³ fii²¹f³. Joon²
tsii²¹nuu²¹ d⁰² ga²ji·in²¹:
—nii³oo¹² ·ee²¹ li² j~~44~~¹u·u³¹:
ji·in²¹ s²·⁴·⁴¹ ·in³ tsii²¹ j~~44~~¹³.
Joon² ji·in²¹ tsii²¹:
—·Ee²¹² li² j~~44~~¹³na²: ji·in²¹.
—Fii²¹² ·na², jo¹ cwoo²¹ ·i² c⁰·²o²o²¹:
ji·in²¹. Fi²i·i²¹ tsei² coon²¹ ti² jo¹
cwoo²¹ ·i² c⁰·²o²¹. ·E² joon² ·e²
j~~44~~¹u·u³¹ no²: ji·in²¹. Coon²¹o²o²¹
fo²o²¹ wa² ·iin²¹²u·un²¹ juu³ ty²: ji·in²¹.

No, jnaa² yiaá³. Noo², ya² seen² na²
jaain²¹ 'ø³ o' o²¹, 'ø³ fi² i' i²¹. Ya²
seen² na² i¹ cuu² na²: ji'in²¹. Pe¹
joon² ñii²¹ o' o²¹, 'øø²¹ u' u²¹ jna²
joon² tua³ moo¹² 'in³ tú² do²: ji'in²¹.
Tua³ moo¹² 'in³ tú² mi² ñi'i²¹,
ñi² 'øø²¹ u' u²¹ jna²: ji'in²¹. Joon²
tøø² o' o²¹ 'in³ tú², cwo³ u' u³² fu²
tyi¹ o' o²¹ joon². Joon² moo²¹ du' u²¹
wa² jo¹ ñii² u² 'i'i²¹ ci⁴fin², ni² ñii² u²
'i'i²¹ 'e² cwo¹ fi² i' i²¹: ji'in²¹.
Laa¹³ xu² joon²: ji'in²¹. Tyá²
ci⁴fin² cwo¹ fi² i' i²¹ 'i'i²¹ cø² ø' ø²¹:
ji'in²¹. Pe¹ joon² ni² ñii³ o' o²¹ li²
cwo³ o' o³¹, noo² joon² mi² yiaá²³²
tún²: ji'in²¹. Joon² jnaa² g‡² yiaá²³²
tún². Joon² saan³ na² jaain²¹ g‡²
tú² 'in¹ saan³ na². Jaain²¹ g‡² tú²
'in¹ saan³ na². Joon² no² joon²

'uun³moo¹² 'in³ tú² dó². Pe¹ 'i²g‡²
'in¹cwei³ ca²muui,¹³ tøø²ø². Cu³na²
'i²dó². Cu³moo¹² dó² 'ii²¹. No²
tiin² joon² nō² ni²ñii³o'o²¹ goo² tún².
Joon²g‡² 'e² jmoo,²¹² la² goo,²¹².
Joon² sá²du'u²¹ juú³ xia²¹ la² 'e²
tsa²ng‡¹naa,¹³ coon,¹³ 'nu².
—Pe¹ la¹ loo² l‡²na²; joon² ji'in²¹
'in³ tsii²¹ dó². Jo¹ cwoo³na² tú² dó²
'i¹ cu¹u'u³¹: ji'in²¹. Tsu² no²,
'i¹ j‡²na² la² mo² seen²¹na², joon²
seen²¹na² wa²na² cwoo³na² tú² dó²
cu¹u'u³¹. Jøø² jo¹ cwoo²¹g‡² fií³
nō² 'ii³. Jo¹ jmaa²a¹ la² joon². wa²
'iin²¹²u'un²¹ no² mo² goo²¹ tún² joon²
tsaa,²¹² coon²¹ l‡² tí² jm‡²¹²; l‡²
ga²cui,² cwoo²¹ tsá². Jiin,¹³ joon²
l‡²l‡¹ sá² 'e² tsa²tyee,²¹² coon,¹³

'na². Joon² noo² joon² jo¹ cwoo³na²
tu² do² cu¹u'u³.

Joon² ji'in² tsii²nuu²:
—Jo¹ 'ee² l⁴. Joon² ji'in²:
tsaa²oo¹ , joon² wa²na² fo²o'o²
tsaa²: ji'in².

'E² jloon² joon² ngoo¹ tun² 'yiia'³
tsii²nuu².

Joon² mo² ga²jin²i'in² 'in³
tsii² j⁴¹³ tun² joon² ji'in²
tsii² j⁴¹³:

--Tsaa²: ji'in². Joon² sa²
ngu¹ l⁴²l⁴¹. L⁴²l⁴¹ fuuf¹ joo²¹
jnga¹i'in². Joon² sa² ngu¹
tsa²tyuu², tsei² 'i¹sá² nguú²³
tsa²tyuu². Do² sa² ji²laa² 'e²
'ii²oo¹: ji'in².

--Tyuu²: ji'in² 'yiia'³
tsii²nuu².

—Pe¹ coon² o' o²¹ 'e² fo' o²¹: ji'in²¹.
Jo¹ 'iin²¹² na² 'oo² o¹ l⁴² tsaa²¹² dó²:
ji'in²¹. Xuuin² 'oo² o¹ tsu² wa² na² ga²
'oo² o' o²¹ ni³ li² liin²¹ u'u²¹ joon²
ni³ jnga² mo² tsá² 'nú²: ji'in²¹. Joon²
'i¹ li² lii²¹ 'a² tsii²¹ xiei²¹ mo² 'nú²
tsu² tsii²¹ xiei²¹ mo² l⁴⁴i²¹² jna²:
ji'in²¹. Pe¹ joon² 'i¹ jnga² mo² tsá²
'nú² wa² na² ga² 'oo² o' o²¹: ji'in²¹.
—Jo¹ 'oo³: ji'in²¹ 'in³ 'yia³
tsii²¹ nuu²¹. Jo¹ 'oo³ coon²¹ tí²:
ji'in²¹.
—Tya²¹² g⁴²: ji'in²¹.
Ni² nga² liín² mo² joon² nó².
Nga² liín² mo². Mo² tya² liín² 'e² l⁴²
naá¹² jma²¹² dó² joon² ta² mo² ja² mo²
l⁴⁴² l⁴¹ sá² ngú¹. L⁴¹ jngaaí¹³ tsá²

joo²¹. sá² ngú¹ cu¹u'u²¹i. Tsei²
la¹ cun² jo²nga³mo² la¹ cun²
jo²nga³mo² ngí¹ gø²ø'ø²¹ ngú¹ coon¹³
'in³ tsii²¹ jaain²¹, tsii²¹ jí¹³ dó².
Laa¹³xé² ni²ngoo¹xé² taan²in¹ ·e²
gø²ø'ø²¹ ngú¹ mo² tí² lí² coon²¹ ·ii²¹
'in³ tsii²¹, tsii²¹nuu²¹. Joon² ·i³,
'i³ tí² i²naw¹. Joon² doo²¹² ni²tyiia²
lí² sii¹ tu² 'oo² maá¹²ta²poó³.
Joon² ni²·f², ni²cwa²a'a¹ tu². Joon²
doo²¹² ni² 'un¹u'un²¹ maá¹²ta²poó³ dó².
Joon² doo²¹² ga²li²·in³mo² joon².
Lí¹ ga²li²·iin²¹in² dó². Joon²
ni²ja²·oo²¹o². Ga²·oo³o² lí²lí¹.
Xiia²¹ ·oo³o², la² ·oo³·yiia³nuu²¹
·oo³o². Jo¹ ·lø'ø²¹ la² ·lø'²tsii²¹.
Joon² ga²li²liin²¹mo² ·yiia³ ·ii²¹

joon². Joon² g‡² no² joon² mo²
ga² li² li² tsá² 'a² 'yiia³ 'ii²¹.
Joon² tsi² fu¹ ga² jnga² mo² tsá² 'ii²¹
joon². 'E² jooin² joon².
Joon² 'ña'a²¹ tsii²¹ j‡‡¹³ dō²
ngai² g‡² fu² tya'a¹. Joon²
ga² li² xuu²¹² mo² tsí¹ 'in³ tsii²¹ j‡‡¹³
dō². Mo² tye² i'i²¹ tya¹ fii²¹ f³
joon² jo¹ woo² cwoo²¹ g‡². Joon²
coon²¹ juun² mo² joon².